

ФЕДЧЕНКО Л.А.

**ДО БІОГРАФІЙ НАГЛЯДАЧІВ ЛЕБЕДИНСЬКИХ УЧИЛИЩ
М.І.ЮРКЕВИЧА ТА В.У.ЧАПЛІЦА
(за матеріалами Державного архіву Сумської області)**

У Державному архіві Сумської області зберігається фонд Лебединського повітового училища. Тут зберігаються формулярні (послужні) списки попечителів, вчителів, меценатів, наглядачів (громадських діячів, які обиралися органами самоврядування для нагляду за діяльністю навчального закладу). Зокрема, зустрічаються формулярні списки наглядачів Лебединських повітового та міського 4-х класного училищ - колезького асесора М.І.Юркевича та штаб-ротмістра В.У.Чаплиця. Ці формулярні списки фіксують деякі сторінки їх біографій, які раніше не висвітлювалися, і дають детальну інформацію про життя і діяльність наглядачів.

Метою даної роботи є дослідити біографії цих людей, користуючись їхніми формулярними списками.

Документи Лебединського повітового училища містять таку інформацію про цих наглядачів.

Юркевич Микола Іванович - штатний наглядач Лебединського повітового училища. Походив із родини дворян. Православного віросповідання. Родового маєтку не мав.

У 1859 р. закінчив Харківську губернську гімназію. Продовжив навчання в Харківському імператорському університеті, який успішно закінчив і здобув звання вчителя арифметики та геометрії повітового училища. Микола Іванович був опікуном Харківського навчального округу.

З лютого 1864 р. призначений учителем Лебединського повітового училища. Указом №155 Державного Сенату від 19 вересня 1868 р. був призначений губернським секретарем, а вже 25 січня 1870 р., згідно з указом №13 Державного Сенату, за вислугою років став колезьким секретарем¹.

6 жовтня 1871 р. Микола Іванович став титулярним радником. 22 грудня 1872 р. М.І.Юркевич за старанну службу був нагороджений орденом Св. Станислава, а 22 серпня 1874 р., згідно з указом №83 Державного Сенату, став колезьким асесором.

Керівник Харківського навчального округу 18 липня 1885 р. призначив Миколу Івановича штатним наглядачем Лебединського повітового училища і членом Лебединської повітової училищної ради від Міністерства народної освіти.

9 грудня 1882 р. М.І.Юркевич *“Государем императором, согласно удостоению Комитета Министров, за отлично усердную службу и особые труды Всемилостивейше награжден орденом Св.Анны третьей степени”*².

Будучи попечителем Харківського навчального округу, 4 жовтня 1893 р. призначений членом Лебединської повітової єпархіальної училищної ради від Міністерства народної освіти. З 3 лютого 1894 р. до 3 лютого 1899 р: *“Попечитель Харьковского Учебного округа в следствии предоставления Директора народных училищ Харьковской губернии оставлен, за выслугой тридцатилетнего срока на службе на пять лет”*.

Був одружений з Уляною Андріївною. Мав чотирьох синів: Євгена (нар. 24 жовтня 1873 р.), Миколу (нар. 28 жовтня 1877 р.) - виховувався в першій Харківській гімназії за державний кошт, Петра (нар. 22 жовтня 1884 р.), Дмитра (нар. 28 липня 1886 р.) - виховувався в Полтавському кадетському корпусі за дворянський кошт. Дружина і діти - православного віросповідання³.

Згадки про дворянську родину Чапліц ми зустрічаємо в статті В.М.Власенка⁴, але формулярний список В.І.Чапліца дає додаткову, раніше невідому інформацію про цю родину.

Чапліц Володимир Устинович (Юстинович) - почесний наглядач Лебединського 4-х класного училища. Походив із родини потомствених дворян, син генерал-лейтенанта. Мав 300 десятин землі в області війська Кубанського, майорат та маєток, що приносив йому прибуток 750 крб. на рік. Був ще у Володимира Устиновича маєток у 1700 десятин землі в Лебединському повіті Харківської губернії.

Після закінчення Тифліського кадетського корпусу 30 серпня 1889 р. В.У.Чапліц прикомандирований до Миколаївського кавалерійського училища. 14 вересня 1889 р. зарахований юнкером рядового звання. 23 вересня 1889 р. переведений до Миколаївського кавалерійського училища. 7 серпня 1890 р. отримав звання унтер-офіцера.

Після закінчення повного курсу наук по I розряду 5 серпня 1891 р. *“Высочайшим приказом произведен в корнеты 26-го Драгунского Бугскаго Его Императорскаго Королевскаго Высочества Эрц-Герцога Австрийскаго Франца Фердинанда полка”*. 30 вересня 1890 р. прибув до полку.

З дозволу військового міністра прикомандирований до лейб-гвардійського Драгунського полку.

5 травня 1883 р. призначений на посаду завідуючого розвідниками. 10 липня 1893 р. переведений на службу в лейб-гвардійський Драгунський полк⁵. 6 грудня 1895 р. став поручиком. 26 лютого 1896 р. Володимиру Устиновичу *“Высочайше пожалована серебряная медаль для ношения на груди на Александровской ленте в память царствования в Бозе почившаго Императора Олександра III”*. 14 травня 1896 р. йому *“Высочайше пожалована медаль для ношения на груди на Андреевской ленте в память Священного Коронования Их Императорских Величеств”*⁶.

З 27 квітня до 4 червня 1896 р. Володимир Устинович перебував у складі військ, зібраних у м. Москва у зв'язку з коронуванням їх Імператорської Величності. 16 червня 1896 р. був звільнений з посади завідуючого розвідниками I ескадрону.

З 22 липня 1900 р. призначений штабс-ротмістром. З 26 липня 1900 р. до 9 серпня 1900 р. та з 26 січня 1901 р. до 13 лютого 1901 р. тимчасово командував I ескадроном.

З 6 червня 1902 р. до 10 вересня 1902 р. тимчасово виконував обов'язки полкового ад'ютанта.

З 5 листопада 1902 р. до 6 квітня 1904 р. був діловодом полкового суду.

В.У. Чапліцу *“Высочайше разрешено в 14 день апреля месяца 1903 г. принять и носить пожалованный Его Королевским Величеством Королем Итальянским Итальянский орден офицерский крест “Короны”*⁷.

З 23 квітня 1905 р. до 13 березня 1906 р. - *“Находился ординарцем у Помощника Его Императорского Высочества. Главнокомандующаго войсками Гвардии и Петербургского военного округа Генерал от Инфантерии Ребендера”*⁸. З 20 березня до 6 квітня 1906 р. тимчасово командував I ескадроном. З 31 травня 1906 р. до 31 липня 1906 р. Володимир Устинович проходив курс стрільби в Красному селі при гвардійській кінно-артилерійській бригаді.

6 грудня 1906 р. був нагороджений орденом “Святого Станислава 3-ей степені”⁹. 7 грудня 1907 р. піклувальником Харківського навчального округу призначений на посаду наглядача Лебединського міського 4-х класного училища.

Був одружений з Марією Костянтинівною - донькою генерал-ад’ютанта Ребендера, фрейліною її Величності.

Мав двох синів: Бориса (нар. 23 листопада 1895 р.) та Всеволода (нар. 21 серпня 1898 р.)¹⁰. Дружина і сини - православного віросповідання.

Таким чином, виявивши формулярні списки серед матеріалів Лебединського повітового училища, що зберігаються нині в архівних фондах, можна дослідити біографії осіб, які були причетні до цих установ, у тому числі наглядачів, а також отримати інформацію про представників дворянських родів.

Формулярні списки цінні тим, що подають достовірні дані про життя людей, на яких вони заповнювалися. Тому залучення подібних матеріалів є важливим при виявленні біографічних даних різних осіб.

---

¹ Державний архів Сумської області (далі - ДАСО). - Ф.523. - Оп.1. - Спр.257. - Арк.7зв.

² Там само. - Арк.9зв.

³ Там само. - Арк.8.

⁴ Власенко В.М. Чапліці // Сумщина в іменах: Енциклопедичний довідник. - Суми, 2004. - С.509.

⁵ ДАСО. - Ф.523. - Оп.1. - Спр.257. - Арк.31зв.

⁶ Там само. - Арк.33.

⁷ Там само. - Арк.33зв.

⁸ Там само.

⁹ Там само.

¹⁰ Там само. - Арк.32.